

IN HET KORT

Deze rubriek wordt samengesteld door Toon Vernooij. Bijdragen zijn van harte welkom. Stuur een berichtje naar toonvernooij@planet.nl.

Veroveraars

Tegenwoordig moet je wel haast blind zijn om geen grote zilverreiger in het Hollandse polderland tegen te komen. Een jaartje of dertig geleden was deze forse, sierlijke reiger nog een zeldzame verschijning, nu zie je ze het hele jaar door.

In het begin van de vorige eeuw waren er in heel Europa maar enkele honderden broedparen over als gevolg van de voortdurende jacht die de soort te verduren kreeg, waarbij men het gemunt had op de sierveren die toen erg in de mode waren. Daarna ging het gelukkig snel beter, zo goed zelfs dat je van een ware successtory kunt spreken.

Volgens de laatste tellingen, uitgevoerd door Sovon, staan in Nederland tegenover elke tien blauwe reigers zes grote zilvers. Alleen al in de Oostvaardersplassen heeft men vorig jaar zomer 170 broedparen geteld en het aantal overwinterende vogels steeg in februari van dit jaar zelfs boven de 3.000. Van concurrentie met blauwe reigers is overigens geen sprake; beide soorten verschillen in voedselkeuze en kunnen dus prima naast elkaar leven. Ook elders in Centraal en West-Europa doen grote zilverreigers het goed.

Grote zilverreiger - Hans van Zummeren

kleintjes op te vreten. Heel toevallig zijn al die kleine visjes nu net een favoriete voedselbron van grote zilverreigers.

Bron: *British Birds*, January 2014, vol. 107 / Sovon

Over de oorzaken van deze snelle uitbreiding bestaan verschillende hypothesen. Het Engelse vogeltijdschrift *British Birds* veronderstelt dat de betere bescherming van moerasgebieden in Centraal Europa heeft geleid tot een toenemend broedsucces. Het overschot aan jonge vogels zwemt uit over Noordwest-Europa waar zij profiteren van de kwaliteitsverbetering van geschikte leefgebieden, met name in Nederland. Maar ook klimaatverandering (relatief zachte winters) lijkt een rol te spelen. En - misschien vreemd op het eerste gezicht - ook overbevissing is een mogelijke factor. Door overbevissing neemt het aantal kleine vissen toe, want er zijn minder grote over om de

Homohuwelijk

In sommige opzichten lijkt de vogelwereld een stuk toleranter en vooruitstrevender dan de onze. Wie denkt dat het homohuwelijk een menselijke "uitvinding" is, komt bedrogen uit. Nu is homoseksueel gedrag in de dierenwereld al heel lang bekend, maar onderzoekers dachten dat het daarbij altijd om vergissingen ging. Nu is dat ook heel vaak zo: paringen tussen hetzelfde geslacht leveren nu eenmaal geen nageslacht op, dus zijn evolutionair gezien verspilde energie. Maar bij soorten die hun nageslacht langdurig verzorgen totdat het zich zelfstandig kan redden, zoals vogels en zoogdieren, ligt het allemaal een stuk genuanceerder.

Zo blijkt het homohuwelijk in een kolonie Laysanalbatrossen (*Phoebastria immutabilis*) de gewoonste zaak van de wereld te zijn. Sterker nog: de populatie profiteert er alleen maar van. In de *Proceedings of the Royal Society B* wordt beschreven hoe een derde van de broedparen uit vrouwtjes bestaat, die samen een kuiken grootbrengen dat verwekt is door een mannetje dat met een ander vrouwtje elders in de kolonie een broedpaar vormt. Op die manier gaat het broedsucces van de kolonie als geheel dus fors omhoog.

En alle individuen in de kolonie zijn er zielsgelukkig mee: de vrouwtjes die geen mannelijke partner konden vinden en de jongen die door twee moeders of een vader en moeder liefdevol worden verzorgd. Mooier kun je het niet hebben toch?

Bron: *Proceedings of the Royal Society B (online)*, 27 november 2013 / *NRC*, 3 december 2013

Verkeersherrie

In het verleden had de Universiteit van Leiden al eens vastgesteld dat koolmezen die in de buurt van gebieden met veel verkeerslawaai wonen, gemiddeld minder jongen grootbrengen. Een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat individuen door de herrie onderling moeilijker communiceren. Dat kost dan extra energie en tijd, die niet besteed kunnen worden aan het grootbrengen van de jongen. Ook uitlaatgassen en straatverlichting zijn mogelijke boosdoeners.

Niet bekend was eigenlijk of vogels ook echt een hekel aan lawaai hebben. Op die vraag is nu een antwoord, althans in een onderzoek in de Amerikaanse staat Idaho is experimenteel vastgesteld dat zangvogels lawaaiige plekken mijden als de pest. De onderzoekers lieten tijdens de najaarstrek in een strook bos van een halve kilometer lang, die rijkelijk voorzien was van aantrekkelijke besdragende struiken, op gezette tijden uit strategisch in de bomen geplaatste luidsprekerboxen (op telkens 30 meter van elkaar) het geluid van een drukke verkeersweg klinken. Op die tijdstippen veranderde het bos dus qua geluid in een groenstrook langs een snelweg. Op de dagen dat de "spookweg" in gebruik was, bleek het aantal foeragerende vogels in het gebied met maar liefst 28% af te nemen. Puur als gevolg van het geluid, dus los van alle andere bijverschijnselen die bij een drukke weg horen, zoals uitlaatgassen, nachtverlichting en voorbijschietende auto's. Vogels houden gewoon niet van herrie, da's duidelijk.

Bron: *Proceedings of the Royal Society B (online)*, NRC 12 november 2013